

Justyna Wojciechowska

SPRAWOZDANIE Z III OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI PEDAGOGICZNEJ Z CYKLU
*DZIECKO ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI W PRZEDSZKOLU I SZKOLE
OGÓLNODESTĘPNEJ NA TEMAT INDYWIDUALNE POTRZEBY DZIECKA – UCZNI
ZE SPEKTRUM AUTYZMU W ŚWIELE INTERDYSCYPLINARNEJ TEORII I PRAKTYKI
PEDAGOGICZNEJ, BIELSKO BIAŁA 20–21 WRZEŚNIA 2013 R.*

W dniach 20–21 września 2013 r. odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Pedagogiczna z cyklu *Dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej* na temat *Indywidualne potrzeby dziecka – ucznia ze spektrum autyzmu w świetle interdyscyplinarnej teorii i praktyki pedagogicznej*. Przedsięwzięcie spotkało się z dużym zainteresowaniem środowiska rodziców oraz nauczycieli i terapeutów reprezentujących różne ośrodki dydaktyczno-wychowawcze. Wiodącym organizatorem była Katedra Pedagogiki Wydziału Humanistyczno-Społecznego Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej. koncepcja, której pomysłodawczynią była dr Joanna Skibska, zyskała wsparcie innych instytucji. Do organizacji konferencji czynnie włączyły się: Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Terenowy w Bielsku-Białej, Wydawnictwo LIBRON w Krakowie, Polskie Towarzystwo Pedagogiczne Oddział Terenowy w Bielsku-Białej.

Liczna obecność uczestników świadczy o potrzebie organizowania spotkań na temat indywidualnych potrzeb dziecka ze spektrum autyzmu. Konferencja pozwoliła na wymianę doświadczeń i integrację środowiska. W ostatnich dziesięcioleciach z dużym nasileniem są prowadzone badania, które pozwoliły na sformułowanie wielu teorii mających na celu wyjaśnienie przyczyn powstawania tego zaburzenia. Zarówno wystąpienia, które miały miejsce w pierwszym dniu konferencji, jak i warsztaty prowadzone w drugim dniu konferencji były

poświęcone psychologicznym i fizjologicznym aspektom zaburzeń. Teoretyczne i praktyczne dociekania prowadzone na skalę światową dotyczące źródeł ich powstania ukierunkowują zainteresowanych między innymi na teorię świadcząca o tym, iż autyzm może wynikać z nieprawidłowości rozwoju zdolności poznawczych w zakresie teorii umysłu¹. Ta perspektywa przyświecała naukowym refleksjom występujących osób. Na jej podstawie jedno ze stwierdzeń było szczególnie silnie eksponowane: istnieje przypuszczenie, iż u dzieci ze spektrum autyzmu zaburzenia w przestrzeni relacji społecznych pozostają konsekwencją zaburzeń w funkcjonowaniu połączeń odpowiedzialnych za teorię umysłu². Ugruntowane przekonanie, iż autyzm wczesnodziecięcy stanowi zespół zaburzeń rozwoju uwarunkowanych wrodzonymi dysfunkcjami układu nerwowego, przy czym ich etiologia jest złożona³, stało się fundamentem wielopłaszczyznowych rozważań. Podstawą wykładów, warsztatów i dyskusji było zagadnienie interakcji osobowościowych i ich uwarunkowań w kontekście kryteriów diagnostycznych i terapeutycznych.

Starannie przygotowany program obrad, w których głos zabierali specjaliści, zarysował charakter obu dni konferencji. W pierwszym dniu uczestnicy wysłuchali referatów o charakterze teoretycznym, wygłoszonych przez terapeutów będących w stałym kontakcie z dziećmi ze spektrum autyzmu. Uroczystego otwarcia III Ogólnopolskiej Konferencji Pedagogicznej dokonał prof. ATH dr hab. Marek Bernacki, który w swoim wystąpieniu odniósł się do historycznej perspektywy ujęcia badań nad spektrum autyzmu, zwracając jednocześnie uwagę na istotę aktualnie wystawianych diagnoz i prowadzonych terapii. Wystąpili zarówno specjaliści reprezentujący różne instytucje, jak i rodzice. Poruszono wiele aspektów dotyczących zdrowia i funkcjonowania dziecka ze spektrum autyzmu. Wszystkie naukowe panele były prowadzone przez dr Ewę Kochanowską i dr Justynę Wojciechowską. Jako pierwsza z prelegentek wystąpiła mgr Lucyna Legierska z Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Cieszynie, która szczegółowo omówiła prawną sytuację

¹ Jest to jedno z ciekawszych stwierdzeń psychologicznych, które zostało zaproponowane przez Utę Frith z University College of London i Simona Barona-Cohana z Uniwersytetu w Cambridge; por. V.S. Ramachandran, *Neuronauka o podstawach człowieczeństwa. O czym mówi mózg?*, przeł. A. Binder, M. Binder, E. Józefowicz, Warszawa 2012, s. 158.

² Zob. ibidem, s. 159.

³ Zob. U. Bigas, *Autyzm – charakterystyka zachowań językowych w autystycznym spektrum zaburzeń*, [w:] *Logopedia. Teoria zaburzeń mowy*, red. S. Grabias, M. Kurkowski, Lublin 2012, s. 361–362.

dziecka, a także wskazała na możliwości, jakie mają do wykorzystania rodzice. Mgr Anna Surma odniosła się do kwestii wczesnego wykrywania autyzmu, z uwzględnieniem wieloaspektowości problemu diagnozy autyzmu. Dr Anna Borzęcka z Zespołu Szkół Specjalnych nr 7 w Katowicach wskazała na problemy somatyczne, jakie dotyczą dzieci z autyzmem. Głosy zabrali również rodzice, dla których powszednie doświadczenia w kontaktach z dzieckiem autystycznym wyznaczają rytm życia. Ryszard Bryzek w swoim wystąpieniu wskazywał na określone zachowania właściwe zaburzeniom ze spektrum autyzmu, z kolei Marek Hofmann omawiał osiągnięcia i zrealizowane cele w pracy z dzieckiem z autyzmem.

Prof. dr hab. Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk z Uniwersytetu Zielonogórskiego omówiła elastyczność i różnorodność prowadzących działań i rozwiązań w systemie edukacji jako remedium w kształceniu uczniów o specjalnych potrzebach. Dr Lidia Karyńczuk-Mania wskazała na skuteczność terapeutyczną masażu dźwiękiem w pracy z dziećmi ze spektrum autyzmu. Kompetencje komunikacyjne zostały poruszone przez mgr Annę Cieniאלę z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 3 w Bielsku-Białej. Mgr Agnieszka Wilk z Gabinetu Terapii Logopedycznej w Wodzisławiu Śląskim odniosła się do wybranych metod pracy z dzieckiem autystycznym w terapii neurologopedycznej. Mgr Małgorzata Czyż z Fundacji „Zrozumieć Autyzm” nawiązała do zagadnień terapii niedyrektywnych, natomiast mgr Barbara Pietrowska z Zespołu Szkół Specjalnych nr 5 w Dąbrowie Górniczej wskazała na pozytywne strategie radzenia sobie z trudnymi zachowaniami dziecka ze spektrum autyzmu.

W drugim dniu konferencji odbyły się warsztaty. Uczestnicy mieli do wyboru dwa warsztaty – zgodnie z indywidualnymi zainteresowaniami. Należały do nich: *Wczesna diagnoza autyzmu i zespołu Aspergera* – mgr Marianna Głębocka-Czarnecka, *Diagnoza AAC – dobór właściwej alternatywnej i wspomagającej metody komunikacji w terapii z dzieckiem ze spektrum autyzmu* – mgr Barbara Pietrowska, *Sposoby porozumiewania się z dzieckiem autystycznym – alternatywna i wspomagająca komunikacja* – mgr Anna Cieniאלa, *Sposoby stymulacji układu przedsionkowego u dzieci ze spektrum autyzmu* – mgr Anna Waligóra-Huk, *Zastosowanie terapii pedagogicznej w pracy z dzieckiem ze spektrum autyzmu* – mgr Katarzyna Sojka-Ignatowicz.

Wszystkie osoby biorące udział w III Ogólnopolskiej Konferencji Pedagogicznej na temat *Indywidualne potrzeby dziecka – ucznia ze spektrum autyzmu w świetle interdyscyplinarnej teorii i praktyki pedagogicznej* wyraziły przekonanie, że autyzm wczesnodziecięcy może charakteryzować się różnymi objawami

mi. Baczna obserwacja ze strony rodziców, nauczycieli czy wreszcie specjalistów jest w stanie wychwycić nieprawidłową stałość określonych zachowań, co pozwala na wczesne postawienie diagnozy. Wczesna diagnoza i podjęta w odpowiednim czasie terapia w dużej mierze warunkują rozwój i funkcjonowanie dziecka ze spektrum autyzmu. Zorganizowana konferencja, poprzez zainteresowanie ze strony uczestników, dowiodła, że istnieje silna potrzeba organizowania spotkań o takim charakterze, stanowiących przede wszystkim wsparcie dla rodziców i będących swojego rodzaju drogowskazem pośród krętych uliczek zawitego świata autyzmu. Specjalista/terapeuta, który zdobywa nową wiedzę, przyjmuje rolę przewodnika zapewniającego, że ani dziecko, ani rodzice nie pozostają w tym świecie samotni.

Wiedza i doświadczenie prezentowane na konferencji stanowią treść numeru 1/2013 „Kontekstów Pedagogicznych” – czasopisma naukowego stworzonego z myślą wyłonienia przestrzeni, która stanie się obszarem rozważań specjalistów różnych dziedzin nauki oraz praktyki na tematy będące wyzwaniem dla współczesnego społeczeństwa.